

Stínka skvrnitá (*Porcellio spinicornis*) je jedním z našich barevně nejpestřejších druhů. Tělo 12-15 mm.

Protracheoniscus politus je velmi hojný a často nenápadný obyvatel opadu smíšených a listnatých lesů, ale také travních porostů. Dorůstá 7-9 mm.

Porcellium conspersum obývá střední a vyšší polohy Kraje Vysočina. Dospělé samičky jsou 6-8 mm dlouhé.

Svinka obecná (*Armadillidium vulgare*) je více vázána na pozměňená a synantropní stanoviště. Délka těla až 12-17 mm. Pojmenování svinky se vztahuje k její tělesné stavbě, neboť se dokáže při vyrušení svinout do kompaktní malé kuličky. Pevný krunýř jejich klenutých hřbetních štítků pak chrání nohy i tykadla ukryté uvnitř.

Příbuznou je drobná svinka ***Armadillidium pictum***, zaznamenaná na Vysočině dosud pouze na 4 lokalitách, či větší svinka ***Armadillidium opacum***, která byla zjištěna jen v podhůří Železných hor v přírodní památce Chuchelská stráň.

www.prirodavysociny.cz

V roce 2017 vydala Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině v rámci projektu „Přírodní rozmanitost Vysočiny“ podpořeného grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska.

titulní strana: *Porcellium conspersum*

text: Karel Tajovský foto: 1-7 – Filip Trnka, 8 – Jan Havelka

grafická úprava: Terezie Kodetová

Suchozemští stejnonožci Vysočiny

Suchozemští stejnonožci (Oniscidea) jsou jednou z mála skupin jinak výhradně vodních korýšů (Crustacea), kteří se přizpůsobili životu na souši. Tvoří samostatný podřád stejnonožců (Isopoda). Jejich latinské i české jméno je odvozeno od sedmi párů končetin, které jsou stejné stavby. Hlava nese dva páry tykadel, první pár je však velmi zakrnělý a dobře viditelná jsou až tykadla druhého páru. Obývají svrchní půdní vrstvy včetně opadu, rozkládajícího se dřeva, humusových vrstev lesních půd, avšak velmi hojně mohou být zastoupeni i v otevřených biotopech včetně lučních porostů a obdělávaných půd. Některé druhy pronikají do hlubších minerálních vrstev půd. Řada druhů žije synantropně, tj. v blízkosti lidských sídel, v zahradách, v kompostech apod. Jsou detritivorní a saprofágní, tj. živí se odumřelou organickou hmotou převážně rostlinného původu, kterou rozkládají.

Pro území České republiky je včetně zavlečených a pouze ve sklenících se vyskytujících druhů známo celkem 47 suchozemských stejnonožců. Ve volné přírodě na území Kraje Vysočina bylo dosud nalezeno 23 druhů. Počítáme-li jen druhy žijící ve volné přírodě, má Vysočina 52 % druhů České republiky.

Druhově nejbohatší jsou údolí říčních toků a jejich přítoků, s rozmanitými stanovištními podmínkami od nivních poloh až po skalní výchozy. Bohatá fauna je známa např. z údolí Sázavy, Doubravy, Oslavy, Chvojnice, Jihlavy či Svatky.

Ligidium hypnorum je typickým obyvatelům podmáčených olšin a mokřadních biotopů v blízkosti vodních toků. Zbarvením splývá často s okolním prostředím (tělo 7–10 mm). Faunisticky a ochrannářsky cenné nálezy se týkají jiného hygrofilního příbuzného druhu **Ligidium germanicum**, který se vyskytuje pouze v některých mokřadech.

Beruška mravenčí (Platyarthrus hoffmannseggii) je drobný (3–4 mm), slepý a nepigmentovaný druh, který žije často v hnízdech zemních mravenců.

Pojmenování stínky souvisí s obecnou vlastností suchozemských stejnonožců, a to se skrytým způsobem života – často je najdeme „ve stínu“ pod listím, pod dřevem, pod kameny, v kompostech apod.

Stínka Trachelipus ratzeburgii je typický lesní druh obývajících často podkorní prostory a trouchnivější dřeva pařezů a padlých kmenů. Dorůstá 10–14 mm. Pouze do teplejších a sušších poloh v jižních částech kraje proniká příbuzná **stínka Trachelipus nodulosus**, která byla zjištěna v národní přírodní rezervaci Mohelenská hadcová step.

Stínka obecná (Oniscus asellus) patří k našim největším druhům (dospělci až 17 mm). Žije jak ve volné přírodě, tak často synantropně v blízkosti lidských sídel.